

De tien **nieuwe** Europese
lidstaten helpen ons van de
regen in de **drup**

SUPERMACHT EUROPA

TEKST ROB VAN DER SPEK
FOTOGRAFIE ROY BEUSKER

Hij liep college bij professor Röling, oprichter van het instituut voor Polemologie, dat is de leer van het ontstaan van oorlog en voorwaarden voor vrede. Het waren de jaren van de anti-kernwapendemonstraties en de vredesbewegingen. Ook Rölings colleges gingen hoofdzakelijk over moraal en ethiek. Dat vond Rob de Wijk een beetje zweverig. De techniek en de strategie van oorlogen fascineerden hem des te meer. Noem het maar de harde kant van het militaire apparaat. Ook deelde hij de toenmalige opvatting over de verderfelijke van het militaire complex in het geheel niet. Natuurlijk neemt hij ook de ethische en morele overwegingen in beschouwing, maar hij kijkt liever eerst naar de feiten en pleegt dan een grondige analyse, die ontdekt is van elke moraliteit. Hij becommentarieert ontwikkelingen en voorziet wat voor gevolg een bepaalde actie zal hebben. Over de wenselijkheid van de mogelijke uitkomsten laat hij zich niet uit. Het gaat hem vooral om de haalbaarheden.

Onlangs publiceerde Rob de Wijk een boek met als titel: 'Supermacht Europa'. In dit boek beschouwt De Wijk de toekomst van Europa met een strategische blik. "Ik erger me aan de oppervlakkigheid van het Nederlandse debat over Europa. Het gaat er niet om of iemand voor of tegen Europa is, maar het gaat er wel om dat conclusies op grond van zakelijke argumenten worden getrokken. Tijdens de aanloop naar het referendum hoorde ik bijvoorbeeld dat we Nederland niet mogen uitleveren aan de gigantische Brusselse bureaucratie. In werkelijkheid is de bureaucratie, die beleid voor ruim 450 miljoen Europeanen maakt, kleiner dan die van Amsterdam, met minder dan een miljoen inwoners." De Wijk vindt dat dit soort argumenten, die politici zelf ook gebruiken, de aandacht van het echte debat afleiden. "Willen Europeanen hun welvaart behouden, dan moeten zij een antwoord vinden op drie grote uitdagingen: de opkomst van China, het uit elkaar groeien van Europa en het internationale terrorisme. China heeft nu al een enorm effect op de totale wereld-economie en dat effect zal alleen maar sterker worden. De olie-invoer van China loopt elk jaar met 40% op. Dat is nu mede de oorzaak van de torenhoge olieprijs. En het moge duidelijk zijn dat dit momenteel direct een invloed heeft op de wereld-economie. Daarnaast produceren de Chinezen een enorme hoeveelheid massagoederen, waarmee de Europese markt bestookt wordt. De huidige textielproblemen spreken voor zich. De grote vraag is of China zich ooit zal gaan ontpoppen als supermacht, net zo als de Verenigde Staten. Dat is het geopolitieke vraagstuk van deze wereld. Daarnaast is het natuurlijk uiterst droevig dat het gevaar bestaat dat Europa weer fragmenteert. Dan kun je niets meer klaarmaken tegen die nieuwe opkomende supermogendheden met de bijbehorende machtspolitiek. De signalen over de éénwording van Europa zijn eigenlijk bar en boos." Maar het tij kan gekeerd: "Op twee specifieke terreinen moet je absoluut de krachten bundelen. Allereerst op economisch gebied. Dat doen we natuurlijk al; door de monetaire unie zijn we

Al-Qaida moet aan de basis **gesloopt** worden: dus in Afghanistan

een supermacht geworden. Daardoor kunnen we zo nodig handelsoorlogen met de Amerikanen voeren. In dit verband pleit ik er ook voor om de 'Lissabon-doelstellingen' te realiseren. Die 'Lissabon-doelstellingen' werden opgesteld en geaccordeerd om Europa de meest innovatieve en meest concurrerende economie in de wereld te laten worden. Maar tot nu toe is er weinig gerealiseerd." Volgens De Wijk is dit ernstig: "Europa wordt gemarginaliseerd als er niet snel iets gebeurt. Je ziet nu al hoe onze economische motor hapert en Europa een ondergeschikte speler in de internationale betrekkingen wordt. Uiteindelijk voelen we dat met zijn allen niet alleen in onze portemonnee, maar ook steeds meer in onze ondergeschiktheid ten opzichte van de Amerikanen en Chinezen."

Internationale samenwerking

Realisatie van de Lissabon-doelstellingen is niet het enige wat nodig is. "Daarnaast moet je het buitenlandse en het defensiebeleid van de lidstaten ook op één lijn zien te krijgen. Wil je echt diplomatieke kracht ontwikkelen in de wereld, zoals dat bij een supermacht hoort, dan moet je ook goed georganiseerd zijn op het gebied van militaire macht. De Europese landen zijn afzonderlijk te zwak om deze nieuwe uitdagingen aan te gaan." Maar eigenlijk constateert hij direct al dat Europeanen dat niet willen. Er is echter geen andere weg. Het internationale terrorisme vereist dit momenteel ook meer dan ooit. Internationale samenwerking op dat gebied is essentieel. Maar niet alleen het terrorisme vereist een nauwe strategische samenwerking, ook het fenomeen piraterij vereist dat. Dat is heden ten dage een sterk onderbelichte kwestie. "Daar hoor je hier helemaal niets van. In de Chinese zee worden bijna dagelijks schepen gekaapt door internationale piratenbendes. Dat vormt een aanslag op onze economische stabiliteit en veiligheid. Dat moet internationaal bestreden worden. Je kunt het alleen maar doen vanuit het oogpunt en het standpunt van een supermacht die kan ingrijpen. Amerika is in staat om als supermacht daar iets aan te doen, Europa niet. Europa kan maar een half spel spelen, we zijn op defensiegebied niet effectief en we boezemen al helemaal geen ontzag in. Alleen al het hebben van een geloofwaardig militair apparaat zou een goede stap in de richting zijn." Over de onlangs toegetreden tien nieuwe lidstaten is Rob de Wijk helder. "Die helpen je van de regen in de drup op dit gebied. Het is een schande dat die nieuwe toetreders min of meer zonder slag of stoot zijn binnengekomen. Ze voegen niets toe en dat komt omdat wij hier in Europa verzuimd hebben om de gestelde doelstellingen eerst te realiseren voordat we gingen uitbreiden. Ik noem dat een gemiste kans."

Eén Europese krijgsmacht

Het internationale terrorisme is volgens Rob de Wijk momenteel de grote bedreiging voor onze veiligheid en economie. "Terroristen hebben een heel duidelijke strategie", stelt hij. "Olie-installaties, pijpleidingen, handelscentra en dat soort strategische doelen, zijn primaire targets voor de terroristen. Wij als Europa kunnen daar nauwelijks iets aan doen. Wij hebben daar gewoon de middelen niet voor. Al-Qaida moet aan de basis gesloopt

worden, dus in Afghanistan. Dat kan Europa niet. We zijn op dat gebied geen supermacht, wat overigens weer wat anders is dan een superstaat. Een superstaat is het soort moloch dat zich in Europa, in Brussel, bezig houdt met alle beleidsterreinen van de lidstaten. Een supermacht word je enkel door op economisch en militair gebied nauw samen te werken. Het overige beleid is een zaak van de lidstaten. Eén Europese krijgsmacht zou al een geweldige stap in de goede richting zijn. In de praktijk gebeurt er natuurlijk al heel veel op dat gebied, maar het is helaas niet geformaliseerd. Maar laten we eerlijk zijn: de Nederlandse krijgsmacht kan natuurlijk nergens meer een vuist maken, zonder de hulp van andere landen. Dat is het beste bewijs dat we absoluut een sterke Europese krijgsmacht nodig hebben."

Europese visie

Rob de Wijk is al 25 jaar bezig met alle Europese vraagstukken op dit gebied. Hij mag dan ook gerust een autoriteit genoemd worden. Er is veel over gepubliceerd. Waarom dan nu een boek geschreven? "Nagenoeg alle boeken op dit gebied zijn geschreven vanuit de Amerikaanse visie. Ik vind dat ik als wetenschapper dit boek moet schrijven vanuit een Europese visie. Ik heb mijn specifieke kennisterreinen, defensie en terrorisme, bijeengebracht. En dat zijn nu, naast de economische eenwording, net de specifieke beleidsterreinen waar Europa zich mee bezig moet houden. Dat zou meer zoden aan de dijk zetten dan Europese wetten te creëren voor het geluidsniveau van grasmaaiers of Europese normen op te stellen voor het dragen van geitenharen sokken. Ik wil hiermee niemand belachelijk maken, maar de toekomstige prioriteit voor Europa ligt duidelijk bij ontwikkeling van een gezamenlijke defensie en het bestrijden van terrorisme."

Professor Maarten Brands stelde naar aanleiding van 'Supermacht Europa' dat De Wijk een idealist is die machtspolitiek bedrijft. Rob de Wijk kan zich hier goed in vinden: "Ik ben inderdaad idealistisch. De Europese integratie heeft welvaart en vrede gebracht. Mijn generatie is de eerste in Europa die nooit een oorlog heeft meegemaakt. Dat komt door de Europese integratie van na de Tweede wereldoorlog. Daarop moeten we dus zuinig zijn. Aan de andere kant ben ik realistisch. Europa moet een vuist kunnen maken. Zo niet, dan wordt Europa, inclusief Nederland, een werelddeel met een prachtige geschiedenis, maar met een sombere toekomst." 🇳🇱

"Oorlog is een massale flirt met dood en vernietiging om de liefde voor het leven te bevestigen."

— Aron Grunberg —

Prof. dr. Rob de Wijk

Prof. dr. Rob de Wijk is een druk bezet man. Hij is hoogleraar strategische studies aan de universiteit te Leiden, hoogleraar nationale betrekkingen in Breda en verbonden aan het Instituut Clingendael. Op het gevoelige terrein van de oorlogs- en vredesvraagstukken richt hij zich op het analyseren. Het moraliseren laat hij aan anderen over.

Hoe Rob de Wijk spreekt en discussieert, is bijna dagelijks op een van de Nederlandse zenders te zien. Nu kunt u zijn kwaliteiten ook eens in levende lijve meemaken.

Boek Rob de Wijk bij Speakers Academy®.
robdewijk@speakersacademy.nl